

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN

**NÄMNDEN FÖR GRUNDLÄGGANDE IT-
KAPACITETSTJÄNSTER**

Grundläggande granskning 2023

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed. Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts ändamålsenligt
- Verksamheten ur ekonomisk synvinkel sköts tillfredsställande
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av såväl en grundläggande granskning som av ett antal fördjupade granskningar. Den grundläggande granskningen är den löpande granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder, och består av tre delar:

- Granskning av delårsrapport och årsredovisning
- Granskning av måluppfyllelse
- Granskning av intern styrning och kontroll

Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en fortlöpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan. Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2023.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Den grundläggande granskningen är en översiktlig granskning som syftar till att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Den grundläggande granskningen syftar därmed till att ge en översiktlig bild av styrelse och granskade nämnder och en tillräcklig grund för de bedömningar som görs inför ansvarsprövningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen/nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och ev. tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?
- Har nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
 - Vidtar nämnden åtgärder vid eventuella avvikelser?
- Har nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?
- Är nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga?

1.2 Avgränsningar

Granskningen avser nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster och är avgränsad till verksamhetsåret 2023. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2023.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

Kommunallagen (2017:725)

Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)

Nämndens reglemente och samverkansavtal

1.3.1 Reglemente

Umeå kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i dess organisation.

Nämnden har ansvar för lagring, virtualisering och backup för kommunernas IT verksamhet.

Utöver vad som följer av lag ska nämnden se till att verksamheten bedrivs i enlighet med reglemente och det samverkansavtal som träffats mellan kommunerna och antagits i fullmäktige, samt inom de ekonomiska ramar som beviljats för nämndens verksamhet.

Nämnden ska till respektive kommunfullmäktige i de samverkande kommunerna rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är genom upprättande av delårsrapport och rapport i samband med årsredovisningen.

Nämnden ska samråda med berörda lokala nämnder i de samverkande kommunerna samt med andra myndigheter och med enskilda organisationer.

1.3.2 Samverkansavtal

Samverkansavtal har tecknats mellan Umeå, Skellefteå och Vännäs kommuner avseende samverkan gemensam IT infrastruktur.

Avsikten med den gemensamma nämnden är:

- En för alla parter kostnadseffektiv IT-drift
- Optimalt användande av resurser och kompetens
- Säkerställa hög kvalitet i levererade tjänster

Den gemensamma nämnden ansvarar för verksamheten IT-drift. Rutiner, förutsättningar och gränsdragningslistor för samarbetet upprättas av Umeå kommun (värdkommun) i samarbete med Skellefteå och Vännäs kommuner.

Umeå kommun ansvarar för att upphandla och handa den infrastruktur som används av nämnden. Umeå kommun ska enligt avtal vara huvudman och äga datahallar, inventarier och licenser för aktuell IT-infrastruktur om inte annat överenskommit. Vidare ansvarar Umeå kommuns förvaltning för beredning av ärenden, verkställighet av nämndens beslut, arkivering av tillhörande handlingar samt att planera och administrera den verksamhet som nämnden ansvarar för.

Kostnadsfördelningen för verksamheten fördelas i huvudsak enligt procentuell beräkning utifrån nyttjande av den gemensamma IT infrastrukturen.

1.3.3 Riktlinjer för internkontroll

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Risakanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Risakanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

1.4 Genomförande

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna tillsammans med sakkunnigt stöd från KPMG. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

Dialogmöten

Revisorerna har genomfört dialogmöten med nämnden under hösten 2023. Frågeställningarna vid dialogerna med presidierna utgår från de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av nämndens arbete, kompletteras dialogen med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, verksamhetsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

Hearing

Under hösten 2023 har en dialog/hearing genomförts med representanter/tjänstepersoner från respektive samverkande kommun. Hearingen genomfördes i syfte att få en samlad bild av hur

samverkan upplevs fungera och hur väl den bidragit till att nå de mål som anges i samverkansavtalet. Hearingen genomfördes digitalt.

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer nämnden löpande genom bland annat protokollsgranskning.

Protokollsgranskningen syftar bland annat till att revisorerna ska få en god uppfattning om vad som tas upp och beslutas av nämnden, dess följsamhet till mål och uppdrag samt att notera viktiga iakttagelser utifrån såväl genomförd riskanalys som hur nämnden agerar vid eventuella avvikelser eller i övrigt utför sin styrning, uppföljning och kontroll.

De förtroendevalda revisorernas iakttagelser och bedömningar som görs utifrån protokollgranskningen dokumenteras i avsnitt 2.4.

Analys, bedömning och rapportering

När verksamhetsåret är slut har resultatet sammanställts och en sammanfattande analys och bedömning gjorts. Detta sammanställs i en rapport att nämnden behandlat sin årsrapport för 2023. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan eller motsvarande	✓	Nämnden har fastställt mål för 2023 (ITKN 2022-11-14). Målen med nämndens verksamhet är att åstadkomma: <ul style="list-style-type: none">• En för alla parter kostnadseffektiv IT-drift• Optimalt användande av resurser och kompetens• Säkerställa hög kvalitet i levererade tjänster
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter	—	Nämndens rapport (T2) till kommunstyrelsen (Umeå kommun) fastställdes 2023-09-28 av nämndens ordförande (med stöd av fastställd delegationsordning). Av tertialrapporten lämnas en bedömning avseende nämndens grunduppdrag, dock inte av nämndens mål.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	—	Nämnden beslutade 2024-02-19 (§ 2) om årsredovisning för 2023. Av årsrapporten framgår även en översiktlig uppföljning av nämndens mål.
Uppnår fastställda mål	✓	Nämndens grunduppdrag bedöms vara i hög grad uppfyllt. Av årsrapporten framgår på en övergripande nivå nämndens bedömning avseende måluppfyllelsen.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från mål	✓	Inga väsentliga avvikelser har noterats

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Övriga iakttagelser

Av nämndens årsrapport för 2023 ges en beskrivning avseende måluppfyllelsen kopplat till de mål som anges i samverkansavtalet. Det framgår dock inte hur detta konkret kan mätas eller följas upp, då målen inte har brutits ner eller konkretiserats genom mål- och/eller mätvärden. Vi har dock inte funnit något som visar på att det finns några avvikelser gentemot nämndens mål.

2.1.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden delvis har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag och mål som fullmäktige fastställt. Uppföljning av målen sker endast i samband med årsrapport och det framgår inte några mål- och/eller mätvärden som grund för bedömningen.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens ekonomistyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✓	Nämnden har beslutat om en budget för 2023, fastställd av nämnden 2022-11-14
Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	Uppföljning har skett i form av rapport till Umeå kommunstyrelse i samband med T2. Beslut om tertialrapport 2 fastställdes 2023-09-28 av nämndens ordförande (med stöd av fastställd delegationsordning)
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	Ja. Nämnden beslutade om årsrapporter vid sitt sammanträde 2024-02-19.
När måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Nämnden redovisar en budget i balans.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	✓	Inga väsentliga avvikelser har noterats.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, ◯ = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Övriga iakttagelser

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens internkontroll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	✓	Ja, nämnden beslutade om riskanalys och internkontrollplan på sammanträdet 2022-11-14.
Värderat identifierade risker	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys (riskinventering, riskvärdering och åtgärder).
Internkontrollplanen tydliggör - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod - vem som är ansvarig för kontroll - när i tid kontroll sker	✓	Internkontrollplanen anger kontrollområde, identifierad risk, vilken/vilka åtgärder som ska vidtas, vem som ansvarar för respektive åtgärd samt när återrapportering ska ske. För samtliga risker anges att återrapportering ska ske vid behov.
Följt upp internkontrollplanen	✓	Uppföljning av internkontrollplanen har skett i samband med årsrapport.
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	—	I uppföljningen anges att arbete med samtliga åtgärder sker enligt plan.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Övriga iakttagelser

Av internkontrollplanen framgår att samtliga åtgärder ska återrapporteras vid behov. Av den uppföljning som nämnden tar del av framgår endast att åtgärderna genomförs enligt plan. Det framgår dock inte vad som är genomfört och vad som eventuellt kvarstår.

2.3.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en struktur för att arbetet med intern kontroll bedrivs på ett systematiskt sätt.

2.4 Beslutsunderlag och protokoll

Nedan redogörs för de förtroendevalda revisorernas iakttagelser och bedömningar avseende nämndens beslutsunderlag och protokoll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Nämndens beslutsunderlag och protokoll är tydliga	✓	Samtliga protokoll för nämnden för nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster inklusive eventuella beslutsunderlag har översiktligt kontrollerats och bedöms vara tydliga.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.4.1 Övriga iakttagelser

2.4.2 Bedömning

Vi bedömer att protokoll och beslutsunderlag är tydliga.

3. Sammanfattade bedömning

I vår översiktliga granskning av nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster har vi inte hittat några väsentliga avvikelser. Vi bedömer att nämnden delvis har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet. Vi bedömer dock att nämnden i allt väsentlig har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av ekonomi. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?	Delvis	Nämnden har fastställt mål för sin verksamhet. Uppföljning sker i huvudsak i nämndens årsrapport, där en beskrivning ges avseende måluppfyllelsen. Det framgår dock inte hur detta konkret kan mätas eller följas upp, då målen inte har brutits ner eller konkretiserats genom mål- och/eller måtvärden. Vi har dock inte funnit något som visar på att det finns några avvikelser gentemot nämndens mål.
Har nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?	Ja	Nämnden har fastställt en budget för verksamhetsåret. Nämnden har erhållit uppföljning av ekonomin. Nämnden redovisar en budget i balans
Har nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?	Ja	Nämnden har beslutat om riskanalys och internkontrollplan. Internkontrollplanen följs upp i samband med årsrapport. Av uppföljningen framgår endast att åtgärder genomförs enligt plan. Det framgår dock inte vad som genomförts och vad som eventuellt kvarstår.
Är nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga och ändamålsenliga?	Ja	Vi bedömer att protokoll och beslutsunderlag är tydliga.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi nämnden att:

- Konkretisera/bryta ner de övergripande målen till mätbara mål för att stärka styrning och uppföljning mot målen
- Säkerställa att det sker en uppföljning av verksamhetens mål i samband med delårsrapport